

Muzej Vrata Bosne - zahvalnost za franjevačku baštinu

Ljubica Nedić, Emina Berbić Kolar, Zvonko Benković

Zahvalnost je poseban osjećaj koji se iskazuje za dobrobit koja nam je učinjena. Veliki broj ljudi u Župi Uznesenja Marijina Tolisa na različite načine iskazuje zahvalnost što je Muzej Vrata Bosne, čuvar velike i bogate materijalne baštine, pridružen muzejskoj zajednici i otvoren javnosti. Gvardijan župe, fra Mario Jurić, potpisao je 8. listopada 2021. godine u Vladi Županije Posavske ugovor o osnivanju Muzeja Franjevačkog samostana Tolisa Vrata Bosne kao javne ustanove za trajno obavljanje muzejske djelatnosti. Bilo je pokušaja i ranijega otvaranja jer je postav izložen još 2012. godine, no administrativno-pravni uvjetni nisu dopustili da prostor koji su fratri pripremili otvori široj populaciji. Tom je prigodom 2013. godine izašla i *Turistička monografija*, koja je temelj sadašnjega statusa Muzeja. Postav Muzeja plod je svjesnoga i savjesnoga prikupljanja predmeta povijesne baštine koju su stoljećima donosili i pohranjivali fratri - franjevci u samostanu Tolisa, koji je pod ingerencijom Vrhbosanske nadbiskupije. Franjevci su članovi Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Franjevci, koji žive i djeluju karizmom začetnika reda svetoga Franje Asiškoga, imaju važnu ulogu u svim područjima duhovnoga i kulturnoga života gdje god djelovali te su i danas na raspolaganju široj zajednici za svaki vid napretka. Duhovnost, naobrazba i civilizacijske tekovine vidljive su u stalnoj postavi Muzeja koji odiše vjerom te svjedoči o životu ljudi prošlih vremena. Iako je ova mikro sredina bogata baštinom, najveće blago su njeni stanovnici, prostrane duše, otvorene trajnim vrijednostima. Kao i u mnogim drugim sredinama širega okruženja, otvaranjem europskih granica dio stanovnika se odselio, ali oni koji tu žive i rade vole svoju rodnu grudu. Među značajnijim suvremenim promicateljima vrijedne baštine je doc. dr. sc. fra Zvonko Benković, etnolog i

Župa Uznesenja Marijina Tolisa i Muzej Vrata Bosne

antropolog, koji je znalački posredovao sa svim nadležnim institucijama i doprinio otvaranju Muzeja Vrata Bosne. Važnu ulogu imali su i laici, vanjski suradnici Pero Matkić, Drago Oršolić, Marko Matolić i mnogi drugi istaknuti pojedinci.

Vrijedne zbirke i Noć muzeja

Muzej Vrata Bosne službeno je otvoren 16. rujna 2022. godine uz nazočnost mnogih uglednika iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, kao i svih onih koji su neumorno pripremali postav Muzeja. Daljnji proces po kojem će Muzej biti vidljiv na turističkoj karti Bosanske Posavine nije bio jednostavan zadatak i ne bi bio moguć da mnogi znani i manje poznati ljudi u posavskome kraju nisu vizionarski ugrađivali dio sebe u vrijedne muzejske zbirke koje se nalaze u vitrinama Muzeja. Među najvrjednijima je zbirka fibula, odnosno kopči iz rimskoga razdoblja, koja je s više od 300 različitih fibula ujedno i jedna od najbrojnijih takvih zbirki u Bosni i Hercegovini. Ravnatelj Jozo Jezerčić, jedina zaposlena osoba u Muzeju, znalački pronalazi načine popularizacije, obrade i sistematizacije građe, dokumentiranja, čuvanja i istraživanja, restauracije i poticanja mnogih drugih aktivnosti koje će dovesti i oduševiti posjetitelje poput onih u posebnoj Noći muzeja 2023. godine, koji su imali što vidjeti. Od

Unutrašnjost Muzeja Vrata Bosne

tada, Muzej posjećuju gosti iz cijeloga svijeta, a većina ih u Knjizi dojmova ističe iznenađenje viđenim vrijednostima, kao i nepoznavanje postojanja samoga Franjevačkoga samostana Tolisa i Muzeja Vrata Bosne koji u njemu sniva svoje snove. Na radost mnogih ti su snovi postali stvarnost te otkrivaju vrijedne zbirke koje potječu od neolita do etno zbirki posavskoga kraja. Zbirka oružja, numizmatička zbirka i sve ono što može oduševiti, kao i građa knjižnice te arhiv koji su, također, na raspolaganju posjetiteljima. Zanimljiv je podatak da najstarije knjige datiraju iz 1525. godine, a novim projektima i uvođenjem digitalne zbirke volonteri i studenti obrađuju na desetke tisuća primjeraka vrijednih knjiga. Od raritetnih izdanja posebno mjesto ima *Biblija* iz 1651. godine, tiskana u Amsterdamu. Arhiv raspolaže ostavštinom mnogih uglednih fratara kao što su fra Martin Nedić, koji je dao izgraditi crkvu u Tolisi, fra Ilija Starčević, koji je otvorio prvu pučku školu u Bosni i Hercegovini u Tolisi 1823. godine, fra Julije Jelinić i mnogi drugi. U već sada stiješnjim prostorima čuva se i ostavština Ive Gregurevića, koji je rodom iz ove župe. Druga po redu Noć muzeja u Muzeju Vrata Bosne 2024. godine ponudila je niz aktivnosti među kojima i predstavljanje Žendraga, najstarijega časopisa Bosanske Posavine. Za sve ljubitelje prošlosti, važno je spomenuti sadaš-

njost te da je sve rađeno po pravilima struke i u originalnosti posavskoga kraja posloženo na police izrađene od hrasta abonosa, koji raste uz rijeku Savu. To je garancija da će i budući naraštaji imati prigodu doživjeti Muzej Vrata Bosne.

Nove perspektive - projekti, radionice, aktivnosti i medijacija u zajednici

Muzej Vrata Bosne primjer je dobre prakse da se svaki trud pojedinca isplati, posebno ako je namijenjen općem dobru. Baština i povijesni izvori nisu predmeti po kojima pada prašina, nego su izvorišta istraživanja i spoznaja mnogih zainteresiranih korisnika. Iako župa ima svoj život koji se prelijeva tijekom cijele godine, otvorenjem Muzeja Vrata Bosne zaživjeli su i mnogi projekti, radionice, izložbe i aktivnosti koji do tada nisu bili aktualni. Nije moguće sve nabrojati! Nužno je istaknuti i opremanje prostora za pedagoške radionice koje je financirano sredstvima Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije RH. Prekogranične suradnje su nužne i digitalne tehnologije ubrzavaju te procese uz stvaranje novih ideja, programa, inkluzivnih aktivnosti namijenjenih ciljanim skupinama. Ono što je lijepo je dostupnost Muzeja

Vrata Bosne kao i mir, koji kao tamjan prožima prostor i daje notu sakralnosti. Iz vreve ubrzanoga života Muzej Vrata Bosne i Župa Uznesenja Marijina Tolisa pružaju iskustvo duhovne oaze. Nove strategije poslovanja Muzeja donose boljitak na mnogo razina. Jedan od primjera je panel rasprava „Očuvanje jezičnoga identiteta i kulture u Bosanskoj Posavini – perspektive suradnje s visokoobrazovnim institucijama u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini“ u organizaciji Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofskoga fakulteta u Tuzli i Vlade Županije Posavske. Pisana baština, međunarodni skupovi, aktualnosti arhivskih zbivanja i mnoge druge aktivnosti pronalaze svoje mjesto ispod zvona franjevačke crkve. U sklopu Muzeja u listopadu 2023. godine organiziran je međunarodni znanstveni skup povodom 200. godina od otvaranja prve pučke škole u Tolisi. Uz stalne izložbene postavke, kao što je izložba crteža Karin Grenc „Crtane priče“, postavljena prigodom otvorenja Muzeja, u prostorijama samostana izmjenjuju se i druge izložbe. More je darova u iskri Muzeja. Čarolija koja dobrodošlicom poziva posjetitelje.

Informacije o Muzeju Vrata Bosne dostupne su na: <https://www.facebook.com/muzejvratabosne/>

Predstavljanje Muzeja u Turističkoj monografiji 2013.

FRANJEVAČKA PROVINCIJA BOSNA SREBRENA | BRANIKOVA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI
- ZAVOD ZA POUČENJE, ENKULTURU I ZADRUŽI | BRANIKOVA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI
- INSTITUT ZA POUČENJE I POUČENJE ZA POUČENJE I POUČENJE ZA POUČENJE I POUČENJE
U MOSTARU | FRANJEVAČKA TEOLOGIJA SARAJEVO | FRANJEVAČKI SAMOSTAN TOLISA

MEDUNARODNI ZNANSTVENI SKUP

FRANJEVCI BOSNE SREBRENE I ŠKOLSTVO OD POČETAKA DO KRAJA 20. STOLJEĆA

u povodu 200 godina osnutka prve pučke škole u Tolisi 1823. godine

Petak, 13. listopada 2023. u 10 sati | Franjevački samostan u Tolisi

PROGRAM

10:00	10:30	11:00
10:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	10:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	11:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
11:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	11:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	12:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
12:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	12:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	13:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
13:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	13:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	14:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
14:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	14:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	15:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
15:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	15:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	16:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
16:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	16:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	17:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
17:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	17:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	18:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
18:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	18:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	19:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
19:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	19:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	20:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
20:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	20:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	21:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
21:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	21:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	22:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"
22:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	22:30 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"	23:00 - Otvorila govorna radionica: "Kulturno naslijeđe i identitet"

200

Javni programi u Muzeju

POZIVNICA

Muzeji i nova publika

NOC' MUZEJA '24

Petak, 26.01.2024.

PROGRAM:

- 17:00 - 19:00 RADIONICA - Decoupage
- 19:00 - 19:30 PROMOCIJA - Žendrag - najstariji sačuvani časopis Bosanske Posavine
- 19:30 - 23:00 IZLOŽBA - Reprint izdanje i prijepis Žendraga iz 1894.
- 19:30 - 23:00 STALNI POSTAV - slobodan obilazak muzeja i knjižnice
- 20:00 - 23:00 Kuhano vino, čaj, krafne, uštípici...

DOBRO DOŠLI!

